

زبان امروزی در آینه ی قانون

نویسنده: نجمه بیفی

انتشارات پندار قلم

۱۳۹۹

سرشناسه	: سیفی، نجمه، ۱۳۶۸ -
عنوان قراردادی	: ایران. قوانین و احکام Iran. Laws, etc
عنوان و نام پدیدآور	: زن امروزی در آئینه قانون/نویسنده نجمه سیفی.
مشخصات نشر	: تهران: پندار قلم، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری	: ۹۲ ص.
شابک	: ۲۰۰۰۰ ریال: ۹۷۸-۶۰۰-۸۷۸۳۴۱-۱
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۸۰-۸۲؛ همچنین به صورت زیرنویس.
موضوع	: زنان -- وضع حقوقی و قوانین -- ایران
موضوع	: Women -- Legal status, laws, etc. -- Iran
رده بندی کنگره	: ۵/۵۱۷KMH
رده بندی دیویی	: ۳۴۶/۵۵ ۱۳
شماره کتابشناسی ملی	: ۶۱۸۴۳۳۱

زن امروزی در آینه قانون

نویسنده: نجمه سیفی

انتشارات پندار قلم

تهران-۱۳۹۹

چاپ اول

تیراژ ۱۰۰۰ نسخه

حقوقی-اجتماعی

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۷۸۳-۴۱-۱

قیمت: ۲۰۰۰۰ ریال

فهرست مطالب

۱۳	فصل اول:
۱۳	حقوق غیر مال زن در اجتماع
۱۴	مبحث اول: ازدواج یا نکاح
۱۴	گفتار اول: کلیات
۱۶	گفتار دوم: خواستگاری
۱۸	مجازات
۲۱	گفتار سوم: موانع نکاح
۲۱	بند الف) حرام نسبی و نسبی
۲۲	بند ب) احرام
۲۲	بند پ) لواط
۲۲	بند ت) لعان
۲۳	بند ث) کفر
۲۳	بند ج) شوهر داشتن
۲۴	بند د) ازدواج زن ایرانی با تبعه خارجی
۲۴	بند هـ) سه طلاق و نه طلاق
۲۵	گفتار چهارم: اقسام نکاح
۲۵	بند الف) ازدواج دائم
۲۵	۱- اجازه پدر در ازدواج دائم
۲۵	۱-۱- اجازه پدر یا ولی یا جد پدری
۲۶	۱-۲- عدم لزوم اجازه پدر یا جد پدری
۲۶	۲- لزوم ارائه گواهینامه پزشکی
۲۶	۲-۱- گواهینامه سلامت پیش از ازدواج
۲۷	۲-۲- ضمانت اجرای عدم ارائه گواهینامه پزشکی
۲۸	بند ب) نکاح منقطع یا موقت یا متعه
۲۸	۱- ازدواج سفید
۲۸	۲- ازدواج موقت یا منقطع
۲۹	مبحث دوم: طلاق
۳۱	گفتار اول: حق طلاق

۳۱	بند الف) طلاقى كه حق مرد است
۳۲	بند ب) طلاقى كه حق زن است
۳۴	گفتار دوم: اقسام طلاق
۳۴	بند الف) طلاق بائن
۳۴	بند ب) طلاق رجعى
۳۵	گفتار سوم: عده
۳۵	بند الف) تعريف عده
۳۵	بند ب) زن كه عده ندارد
۳۵	بند پ) اقوام عده
۳۵	بند ج) ضمانت اجراى عاق
۳۶	گفتار چهارم: ثبت طلاق
۳۷	۱- ضمانت اجرايى عدم ثبت طلاق
۳۷	۲- ضمانت اجراى زوج
۳۷	گفتار پنجم: طلاق در شناسنامه
۳۸	مبحث سوم: آزادى و حق زندگى
۳۸	مفهوم آزادى
۴۰	مبحث چهارم: ابرو و كرامت زن
۴۲	مبحث پنجم: آموزش
۴۵	مبحث ششم: پوشش و حجاب
۴۵	گفتار اول: فلسفه حجاب
۴۹	گفتار دوم: ضمانت اجراى رعايت نكردن حجاب
۴۹	مبحث هفتم: اشتغال
۵۱	مبحث هشتم: شهادت زن
۵۱	گفتار اول: شهادت در امور جزايى
۵۲	گفتار دوم: شهادت در امور حقوقى
۵۳	گفتار سوم: ضمانت اجراى شهادت دروغ
۵۳	مبحث نهم: قصاص
۵۳	گفتار اول: تعريف قصاص
۵۳	گفتار دوم: قصاص نفس

۵۴	گفتار سوم: قصاص عضو
۵۵	گفتار چهارم: استثناء در اجرای قصاص نفس و قصاص عضو
۵۵	بند الف) استثناء در اجرای قصاص نفس
۵۵	بند ب) استثناء در اجرای قصاص عضو
۵۷	فصل دوم:
۵۷	حقوق و تکالیف غیرمالی زن در خانواده
۵۸	مبحث اول: جهیزیه
۵۹	مبحث دوم: مسکن
۶۰	مبحث سوم: کسین زن و نشوز او
۶۰	گفتار اول: کسین
۶۰	گفتار دوم: نشوز
۶۲	مبحث چهارم: حضانت و نگهداری اطفال و شیر دادن
۶۲	گفتار اول: حضانت
۶۲	گفتار دوم: حضانت طفل بعد از فوت هر یک از ابویین
۶۳	گفتار سوم: حق ملاقات
۶۴	گفتار چهارم: نفقه در حال حضانت
۶۴	گفتار پنجم: ضمانت اجرای حضانت
۶۵	گفتار ششم: شیر دادن
۶۵	مبحث پنجم: اجازه خروج زن از کشور
۶۶	مبحث ششم: حقوق مشترک بین زوجین در خانواده
۶۶	گفتار اول: حسن معاشرت
۶۶	گفتار دوم: معاضدت و همکاری زوجین با یکدیگر
۶۷	گفتار سوم: ریاست مرد بر خانواده
۶۹	فصل سوم:
۶۹	حقوق مالی زن
۷۱	مبحث اول: مهریه
۷۱	گفتار اول: بحث تفصیلی مهریه
۷۳	گفتار دوم: تعریف مهریه
۷۳	گفتار سوم: انواع مهریه

۷۳	گفتار چهارم: مهریه بعد از فوت
۷۳	بند الف) مهریه بعد از فوت زوج
۷۴	بند ب) مهریه بعد از فوت زوجه
۷۴	گفتار ششم: حق حبس
۷۵	گفتار هفتم: افسار زوج
۷۷	گفتار هشتم: مطالبه مهریه
۷۷	گفتار نهم: بحث قید ۱۰۰ سکه تمام بهار آزادی یا معادل آن در قانون
۷۷	مبحث دهم: نفقه
۷۷	گفتار اول: تعریف نفقه
۷۸	گفتار دوم: نفقه شایسته
۷۸	گفتار سوم: نفقه زن سرزده
۷۹	گفتار چهارم: نفقه ایام عده و اتمام عده طلاق رجعی
۷۹	بند الف) نفقه ایام عده و اتمام عده طلاق رجعی
۷۹	بند ب) نفقه عده طلاق رجعی
۷۹	گفتار پنجم: شرایط حائز اهمیت در تعیین نفقه زوجه
۸۰	گفتار ششم: ضمانت اجرای عدم پرداخت نفقه
۸۰	بند الف) ضمانت اجرای حقوقی
۸۰	بند ب) ضمانت اجرای کیفری
۸۱	مبحث سوم: اجرت المثل و تحله زوجه
۸۱	مبحث چهارم: دیه
۸۲	گفتار اول: تعریف دیه
۸۲	گفتار دوم: مقادیر دیه
۸۲	بند الف) دیه زن در قتل نفس
۸۳	بند ب) دیه زن در جنایت بر اعضاء و منافع
۸۳	دیه ازاله بکارت
۸۳	گفتار سوم: توقیف دیه شوهر بابت مهریه
۸۳	مبحث پنجم: ارث
۸۳	گفتار اول: مسئله ارث
۸۵	گفتار دوم: حقیقت موت

۸۵	بند الف) تعریف موت
۸۶	بند ب) آثار حقوقی مترتب بر مرگ
۸۶	الف) تعیین ورثه
۸۶	ب) تعیین زمان انتقال قهری اموال و دارایی به ورثه و متوفی الیه
۸۶	پ) انحلال نکاح
۸۷	ت) حال شدن دیون متوفی
۸۷	گفتار سوم: موانع ارث
۸۷	بند الف) قتل
۸۸	بند ب)
۸۸	بند ج) نعا
۸۸	بند د) ولادت از راه
۸۸	بند الف) ارث زن و موجب سبب
۸۹	بند ب) سهم الارث زن و
۹۰	منابع

www.ketabonline.ir

زن امروزی در آینه ی قانون-۱۰

«در یونان باستان برخی بر این اعتقاد بودند که زنان پلیدتر از حیواناتند و حتی زن را از سلاله شیطان می‌دانستند. سقراط فیلسوف بزرگ یونانی وجود زن را بزرگ‌ترین منشأ انحطاط بشریت می‌دانست، همچنین ارسطو بر این باور بود که طبیعت به خاطر ناکامی از آفریدن مرد، زن را می‌آفریند. در قرون وسطی قوانین انگلیس مرد را مالک زن دانسته و به او اجازه می‌دهد هر وقت که بخواهد زن را بفروشد.

در شرایطی که در فرهنگ جاهلیت خبر تولد دختر همراه با سرشکستگی و خشم پدر بود و آنگاه که به یکی از زنان مژده دختر داده می‌شد، چهره‌اش از شدت خشم سیاه می‌شد و از طایفه خویش به دلیل این خبر بد، محروم می‌گرفت و به این فکر می‌کرد که این دختر را با سرشکستگی و خفت نزد خود نگه دارد یا در خاک مدفون نماید؟^۱ و در زمانه‌ای که دختر عصر جاهلیت در انتخاب همسر اختیاری نداشت و از مهریه نصیبی نمی‌گرفت و پس از مرگ شوهر در کنار اموال او به ارث برده می‌شد، پیامبر اکرم (ص) به چند اقدام مهم دست زد که یکی از آنها «دانشتن زن و مرد بود».^۲

درست است که تمامی انسان‌ها چه مرد و زن طبق متن حقوق بشر با کرامت و حقوقی یکسان به دنیا می‌آیند و همگی حق حیات و زندگی دارند و زن و مرد با هم برابرند و دین اسلام هم همواره بر این امر تأکید داشته است ولی این روشن است که بین زن و مرد اختلاف جسمانی و روانی وجود دارد. شما وقتی به تلفن جواب می‌دهید، در هر کشوری، با هر آیینی و مذهب از صدای طرف مقابل می‌فهمید که زن است یا مرد، چرا؟ به این دلیل که صدای زن و مرد با هم متفاوت است. کسی که نداده است که صدای زن باید این‌گونه باشد و صدای مرد طور دیگر. زن وضع حمل و باروری دارد مرد ندارد. رشد و بلوغ زن و مرد متفاوت است و اختلاف‌های طبیعی بسیار دیگر.

زن و مرد مختلف آفریده شدند که هر کدام وظیفه و مسئولیت جداگانه‌ای داشته باشند. یعنی برای رسیدن به یک هدف دو مسئولیت و وظیفه وجود دارد. هدف اصلی وجود جنسیت، تولید و تربیت نسل

^۱ نحل آیات ۵۸ و ۵۹.

^۲ معین الاسلام، مریم؛ غلامی، علی، زن منتظر و منتظرپروری، چاپ نوزدهم، انتشارات مؤلف قم، ۱۳۸۹، صص ۲۱-۲۲.

در سایه آرامش و مودت است. طبیعی است اگر جنسیت نبود زن یا مرد نبود، تسلی وجود نداشت و بشر منقرض می شد.^۱

«کسی حق ندارد به نام حقوق زن و یا به نام حقوق مرد انسانیت انسان را نادیده گرفته و آن را ضایع کند. اصل وجود زن و مرد، انسان بودن آنهاست و مسیر رسیدن به انسانیت هم وظایفی است که بخشی از آن مربوط به تفاوت های جنسیت است. زنی که می خواهد از طریق کارهای مردانه به موفقیت برسد ناکام می شود.

دنایای روز زن را در یک قالب مردانه ای قرار داده که نتیجه مستقیم آن شکست زن و در مرحله بعد خرابی م و سپس خانواده و جامعه خواهد بود. در روند کلی زن در مسیر زنانه و مرد هم در مسیر خودش می تواند به نالی برسد و موفق شود. شهید مطهری در باب تفاوت های زن و مرد می فرماید: زن مظهر ناز و مرد مظهر نیاز است.^۲

همیشه بر سر این که چرا زن سهواً تلاش چنین است و چرا در برخی موارد محدود است و در برخی اماکن محروم و ... بحث و اختلاف بوده است.

اینکه بخواهیم همواره بگوییم حق زن چنین است و چرا چنین نبوده و چرا برابری شغلی و اقتصادی و اجتماعی و ... بین زن و مرد وجود ندارد می خواهیم. جنبش فمینیست ها^۳ پیروی و حمایت کنیم. حال که چنین نیست این هم که بخواهیم محاسبات ریاضیاتی قانون را بر هم بزنیم و چرا و چنین به حد و مرز و حدود تعیین شده الهی را زیر سؤال ببریم بی شک که پیروی از آیین خدا را در پیش گرفته ایم. حال که باز هم این گونه نیست.

لیکن همیشه و همواره بوده و خواهد بود که گاهی بی عدالتی ها و ناآگاهی ها ضربه ی سهمگینی را به قشر آسیب پذیر جامعه وارد ساخته است. این قشر آسیب پذیر که در برخی موارد در حال له شدن زیر

۱. هاشمی گلپایگانی، سیدمحمد صالح، بیش مظهر جرایبی و چیستی طرح مطالعاتی آثار شهید مطهری، انتشارات مکتب صادق، ۱۳۸۹، ص ۱۸۲.

۲. همان، ص ۱۹۳.

۳. فمینیست ها جنبش های اجتماعی - سیاسی هستند که هدفی مشترک را دنبال می کنند و هدف آنها برای برقراری سطحی یکسان در زمینه های سیاسی، اقتصادی شخصی و اجتماعی زنان با مردان است.

زن امروزی در آئینه ی قانون-۱۲

چکمه‌های بی‌عدالتی‌هاست لازم است بیشتر مورد توجه قرار گیرد و گاهی لازم است این سؤال را از خود بپرسیم که آیا این حق‌ها جبران‌کننده یا تعیین‌کننده یا تأمین‌کننده ضررهای وارد به آن‌ها، شخصیت و هویت و آینده‌ی آن‌هاست؟ آیا کافی یا شافی است؟ که همین ما را هم کم یا محدود می‌کند. چرا که زن امروزی بیشتر از پیش به حمایت قانون‌گذار و دو قوه‌ی دیگر (قضایی و مجریه) نیاز دارد، زن امروزی بیشتر از هر زمانی مجبور است در آئینه قانون قرار بگیرد. خودش را با میزان قانون بسنجد، مجبور است بیشتر از هر زمانی به هر دلیلی هر دوره‌ای به دنبال حق و حقوقش و گرفتن آن‌ها باشد. مجبور است بیشتر از هر زمانی آسیب‌های طلاق را متحمل گردد. بیشتر از هر زمانی مورد بی‌مهری قرار گیرد. بیشتر از هر زمانی سرپرست خانواده باشد. بیشتر از هر زمانی از او توقع مرد بودن برود.

هذر رفتن عمر و بی‌حسی یک زن امروزی نیست. از آن جایی که همان‌طور که گفتیم زن امروزی بیشتر از هر زمانی مجبور است تلاش را با معیار قانون بسنجد لذا در این جا بر آن شدیم که کتاب حاضر را که دربردارنده برخی حتمه‌های (غیرمائی در اجتماع و خانواده است را در اختیار شما سروران گرامی قرار دهیم.

درست است که زن امروز می‌تواند از خیلی حقوق محروم و معاملات برخوردار شود و می‌تواند زمین و خانه بخرد و بفروشد و در بهبودی وضعیت آن‌ها تلاش‌های زیادی شده است و قوانین مختلفی اتخاذ گردیده است ولی همچنان جای برخی قوانین و مسکوت ماندن برخی از آن‌ها برای حمایت از زنان بی‌سرپرست، سرپرست خانوار، شاغل، خانه‌دار، محصل و کارمند خالی است.